

LUNDS
UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

*Relationskvalité, attributioner och självinsikt i det
västerländska samhället*

Love Linder

Martin Nedergaard-Hansen

Kandidatuppsats ht 2005

Handledare: Marie Bergström

Abstract

Denna studie ämnade studera sambandet mellan självinsikt, attributioner och relationskvalité. Tidigare studier har visat att det finns ett tydligt samband mellan attributioner och relationskvalité. Vårt syfte var att expandera och replikera detta fynd och placera in det i ett större sammanhang, kultur-relationskedjan, där även självinsikt och kultur ingår. Femtiosex personer (28 par), majoriteten studenter, deltog i studien som utfördes individuellt i enkätform. Resultatet visade på en replikering av tidigare fynd i sambandet mellan attributioner och relationskvalité ($r(56)=-0,320$, $p < 0,05$). Vidare fann vi ett marginellt samband mellan en definition av självinsikt (icke validerat mått) och relationskvalité för män ($r(25)=-0,393$, $p < 0,1$). För samma definition av självinsikt uppnåddes även signifikans till kausala attributioner ($r(25)=0,421$, $p < 0,05$). Metodologiska svagheter förekommer men resultatet i studien ger indikationer på stöd för vår hypotes.

Keywords: Attribution, attributionsstil, parrelationer, relationskvalité, relationer, kultur, självinsikt, self-serving bias

Att ha lyckliga och välfungerande nära relationer är essentiellt för människans välbefinnande och hennes kärleksrelationer är en viktig del av dessa. Ett uppbrott av en kärleksrelation kan vara mycket påfrestande för båda parterna och uppbrottet kan även drabba barn i den utsträckningen dessa finns inom relationen. Undersökningar visar dessvärre på ökat antalet skilsmässor i samhället, och högst antal skilsmässor förekommer i västvärlden (Divorceforum, 2002).

Konsekvenserna av denna utveckling behöver nödvändigtvis inte bara vara negativa. Några möjliga förklaringar till denna utveckling är kvinnors ökade frihet, en ökad acceptans för skilsmässor och minskad religiös fundamentalism i västvärlden. Förklaringen till det ökade antalet skilsmässor är alltså mångfacetterad och det går därför inte att peka ut en avgörande faktor. Det är inte heller syftet med vår studie utan vi har valt att inrikta oss på att försöka finna samband mellan relationskvalité, attributioner samt självinsikt. Denna artikel ämnar belysa en förklaring som baserar sig på den kulturella utvecklingen i västvärlden.

I dagens västerländska samhälle finns ett stort behov av självhävdelse och individuell framgång. Det finns ett kontinuerligt behov av att jämföra sig och överträffa sin omgivning. Resultatet har varit att självförtroendet i västvärlden är högre än i andra delar av världen (Heine, Lehman, Markus & Kitayama, 1999; Scholz, Gutiérrez-Doña, Sud, & Schwarzer, 2002). Denna vilja att stärka individers självförtroende är framförallt stark i USA, och i Californien infördes under 1980-talet en "California Task Force to Promote Self-esteem and Personal and Social Responsibility" (Baumeister, Campbell, Krueger & Vohs 2003) för att stärka invånarnas självförtroende med förhoppningen om att det bland annat skulle göra Californiens invånare lyckligare, rikare, mindre brottsbenägna, mer framgångsrika och leda till färre tonårsgraviditeter. Något som undersökts mindre grundligt är vilka konsekvenser det blir av att kunna upprätthålla ett så högt självförtroende. Vi anser att ett självförtroende som inte grundar sig i objektivitet resulterar i dålig självinsikt¹. Denna brist på självinsikt kan upprätthållas bland annat genom systematiska felbedömningar av sig själv i interaktion med omgivningen, man har en hög grad av self-serving bias i sina attributioner. Det är allmänt accepterat att vi i västvärlden har en self-serving bias som påverkar attributionen, men att kulturella krav sätter press på individen att öka sin self-serving bias är inte något som är explicit uttalat, eventuellt eftersom kausaliteten kan vara svår att visa.

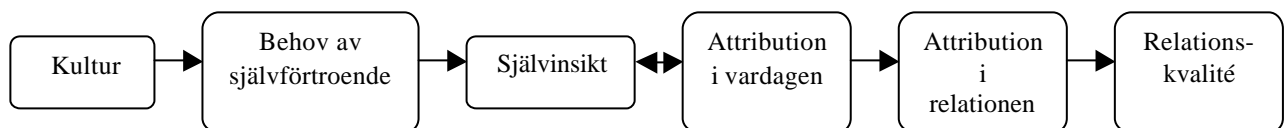
---

¹ Efter en noggrann genomgång av litteraturen har vi inte kunnat hitta någon allmän definition på det psykologiskt viktiga begreppet självinsikt. Detta anser vi är en allvarlig brist där vi tolkar avsaknaden av begreppsdefinition som ett tecken på de svårigheter man har när man vill undersöka begreppet och inte ett bristande behov av det.

Enligt vår teorigrund anser vi det troligt att denna självstärkande attributionsstil även används inom relationer med negativa konsekvenser för relationskvaliteten. Vi finner det även troligt att en självförstärkande attribution som stärker sig själv på bekostnad av omgivningen (Kendrik, 2005) även drabbar partnern. Negativa beteenden kommer ofördelaktigt ofta att tolkas som interna egenskaper hos partnern och positiva utfall inom relationen kommer i oproportionerligt hög utsträckning att krediteras till personen själv.

Denna förståelse om vikten av felaktiga attributioner har även framgångsrikt används inom parterapi som en del av den kognitiva beteende terapin. Man har inom detta fält försökt ändra på partnerns attributioner och förväntningar och genom detta förbättrat relationskvaliteten. Ett problem har emellertid varit att den positiva effekten avklingat vid uppföljande undersökningar (Christensen & Heavey, 1999). Vi håller det för sannolikt att denna effekt skulle kunna härröra i en återgång till tidigare attributionsmönster.

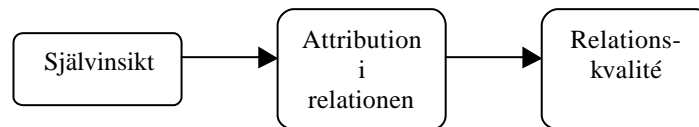
Kulturen vi lever i kan påverka relationskvaliteten. I följande illustration visar vi hur en kultur med en intrapersonell syn på självet framdriver ett stort behov av självförtroende vilket slutligen kan skapa en negativ effekt på relationskvaliteten (Figur 1).

Figur 1. Vår hypotiserade kultur-relationskedja. Pilarna visar hur de olika delarna påverkar varandra.

Tidigare forskning har undersökt enstaka delar i vår föreslagna kultur-relationskedja men valt att inte undersöka helheten. Att attributionsstilen och relationskvalitet korrelerar vet vi från mängder av tidigare studier och det finns även en del undersökningar som gjort longitudinella undersökningar som påvisar ett kausalt samband mellan attributionsstilen och relationskvaliteten (se teoridelen för en genomgång av tidigare litteratur). Det finns även forskning som visar på en korrelation mellan kultur och självförtroende samt mellan kultur och attribution (se teoridelen). Det övergripande målet med denna undersökning är att undersöka flera steg av kultur-relationskedjan på en gång med samma försökspersoner. Eftersom vi utför vår studie inom den västerländska kulturen väljer vi att undersöka de delar

av vår kultur-relationskedja som vi bedömer kan undersökas inom denna, det vill säga korrelationen² mellan självinsikt, attribution och relationskvalitet (Figur 2).

Figur 2. De delar av kultur-relationskedjan som vi använder i vår studie.

Vårt inledande resonemang har lett fram till ett antal hypoteser som vi vill undersöka.

* Hypotes 1: Finns det en korrelation mellan försökspersonernas attributionsstil och relationskvaliteten³? Mer specifikt kommer korrelationen vara sådan att attributionsstilar, som kan kopplas ihop med hög self-serving bias, att korrelera negativt med relationskvaliteten?

* Hypotes 2: Korrelerar dålig självinsikt (överdrivet bra självförtroende) negativt med relationskvaliteten?

* Hypotes 3: Kommer dålig självinsikt (överdrivet bra självförtroende) att korrelera positivt med en attributionsstil som kan kopplas samman med en hög self-serving bias?

Teorier och tidigare forskning

Teoribakgrunden som krävdes för uppsatsen är bred och vi har valde därför att dela upp teoridelen mellan oss, detta för att kunna öka vår förståelse och fördjupa oss i olika områden.

---

² Kultur-relationskedjan förutsäger ett kausalt samband mellan de olika delarna i kedjan, men på grund av ekonomiska- och tidsbegränsningar har vi i denna första studie nöjt oss med att söka ett korrelationssamband. Förslag för vidare forskning är att detta bör följas upp med longitudinella studier som har möjlighet att påvisa kausala samband.

³ Vi kommer genomgående att använda oss av medelvärdet av parens relationskvalitet eftersom vi anser att detta borde ge ett mer objektiva mått av relationen. Vi kommer självklart även kontrollera vilken korrelation vi uppnår med varje enskild försökspersons poäng på relationskvaliteten men vår förutsägelse är att vi kommer nå starkare korrelationer genom att använda oss av medelpoängen för paret.

Innebörden har även varit att de olika delarna under ”Teorier och tidigare forskning” har skrivits separat men under samarbete.

Attribution

Att hitta orsaker till händelser och beteenden är grundläggande för alla individer och det görs så snabbt och automatisk att vi för det mesta inte ens lägger märke till det. Vi försöker hitta orsaksförklaringar till alla händelser i vår omgivning, även om vi ofta inte har tillräckligt med information för att göra det. Detta kan gälla allt: från stora händelser som jordbävningar, till vardagliga händelser som att ens partner inte dyker upp på avtalad tid. Att ständigt leta orsaksförklaringar kan ge oss en känsla av trygghet och förutsägbarhet i livet, (Miller & Porter, 1983).

Attribution är väldigt viktigt i interaktionen mellan människor. En närståendes beteende kan med olika attributioner ursäktas, klandras eller skuldbeläggas (Hogg, 2005). För interpersonella attributioner brukar man oftast diskutera två aspekter som viktigast: kausala attributioner och ansvars attributioner⁴ (Fincham, & Bradbury, 1992), vilka beskrivs närmare i samband med en genomgång över mätmetoder för attributioner. Det intressanta med attributioner, och även en viktig aspekt i forskningssyfte, är att olika individer i hög grad ger olika orsaksförklaringar till samma händelse. En förklaring till detta är att se attributionsstilen som ett personlighetsdrag med liten kontextualitet. Benägenheten att ha en viss attributionsstil kan därför påverkas av genetiken och den miljö vi växer upp i. Denna förklaringsmodell är dock ifrågasatt, huvudsakligen eftersom attributionsstilen delvis verkar bero på kontexten (Cutrona, Russell, & Jones, 1985). Detta innebär att det blir svårare att förklara attributionsstil med stabila personlighetsdrag. En alternativ och viktig förklaringsmodell är kognitiva scheman där olika attributionsmönster uppträder i olika situationer. Betydelsefullt är att olika kulturer verkar driva attributionsstilen åt olika håll, även om den intrakulturella variationen är större än den interkulturella variationen.

Teoribildningar inom attribution. Den ursprungliga synen på människans kausala attributioner har varit att se henne som en primitiv vetenskapsman. De mest kända modellerna som bygger på denna syn är Heiders ursprungliga teori om den *naiv psychologist* och Kelleys kovariationsmodell⁵ (Hilton, 1990).

---

⁴ Engelska termer är *causala attributions and responsibility attributions*.

⁵ Kelleys teori kallas ibland för ANOVA modellen pga. dess stora likheter med denna statistiska modell.

Heiders största framgång var att han skapade tanken om att vi skiljer på interna faktorer och externa faktorer. Heider ansåg att när vi analyserar folks beteende tar vi hänsyn både till deras inre möjligheter att utföra ett beteende och eventuella yttre faktorer som kan påverka det (Heider, 1958). Det finns dock en övertro på inre faktorer där Hogg (2005) citerar Scherer (1978) som visade att man har en benägenhet att skapa sig en uppfattning om personlighetsdrag enbart på en persons röst.

Kelleys kovariansmodell samt hans interpersonella modell. Kelleys kovariansmodell är en av de mest kända modellerna och är även den hämtad från tanken att människan är en primitiv vetenskapsman. I detta fall samlar iakttagaren in tre typer av information för att kunna göra attributioner om beteende: konsistens i beteendet (hög konsistens innebär att beteendet alltid utförs i kontexten), distinkthet (hög distinkthet betyder att beteendet endast utförs i denna kontext), samstämmighet med andra (hög samstämmighet innebär att de flesta individer utför beteendet i denna kontext) (Hogg, 2005). Informationen samlas in och används sedan för att bestämma om man ska attribuera beteendet till personen (internt) eller till miljön (externt)⁶. Eftersom Kelleys kovariansmodell kräver upprepade observationer men individer gör attributioner redan efter en iakttagelse har Kelley infört vad som kallas kausala scheman. Dessa används när vi inte har tillräckligt många upprepade observationer.

Kelley (1983) klassificerar olika kausala villkor som skulle kunna påverka interpersonella relationer. Han delar upp dessa i två typer av attributioner: Personinriktade (interna) och miljö mässiga (externa). I den personinriktade delen ingår individens egna egenskaper och tankar om sig själv (Person, P); partners egenskaper, krav och beteenden (Other, O) samt relationen mellan de två (Relational PxO). Miljömässiga kausala attributioner består av yttre egenskaper så som familj, arbete, ekonomi etc. (se t.ex. Manusov, & Harvey, 2001; Tashiro, & Frazier, 2003).

Weiners attributionsteori. Weiner har angripit attributionsområdet från ett motivations och emotionsperspektiv där inriktningen låg på att undersöka individers förklaringar till framgång och misslyckanden i skolprestationer. Han beskriver (t.ex. Weiner, 1985) tre typer av attribut som är vanliga: locus, stabilitet och kontroll över situationen, två andra möjliga kausala

---

⁶ Tex. ger hög konsistens i beteendet tillsammans med hög distinkthet och hög samstämmighet med andra en attribution om att beteendet styrdes av externa faktorer. Hög konsistens i beteendet tillsammans med låg distinkthet och låg samstämmighet med andra ger istället en tolkning om att det är inre egenskaper som har skapat beteendet.

orsaksförklaringar är intentionallitet och globalitet. Behov fanns att utöka modellen och 1995 adderade Weiner ansvar till sin modell (Hogg, 2005)⁷.

De tre ursprungliga och viktigaste attributen är som tidigare nämnt: locus (prestationen orsakades internt av individen eller externt av situationen), stabilitet (är orsaksförklaringen stabil eller kan den komma att ändras framgent?) och kontroll över situationen (hur stor del av framtida prestationer kan antas ligga under individens kontroll) påverkar alla synen på motivation och emotion. Weiners modell ger 8 olika utfall beroende på ens värderingar av de tre olika attributen (en kub av formen 2 x 2 x 2) (Hogg, 2005). Som exempel kan nämnas att kombinationen externt, stabilt och okontrollerbart ger attributionen ”svår uppgift”, medan internt, stabilt och okontrollerbart ger ”förmåga”.

Mätmetod för attributioner. Julian Rotter var pionjär inom attributionstilsforskningen och delade upp individer i två grupper: internt tolkande och externt tolkande. Rotter utvecklade en locus-of-control skala bestående av 29 frågor och som kunde användas för att förutse en rad olika beteenden, t.ex. individers reaktioner på sjukdom, benägenhet för depression (se t.ex. Peterson, & Seligman, 1984 för en översikt), och politiskt ställningstagande. Skalan visade sig dessvärre mäta flera olika dimensioner och nya skalor har utvecklats, t.ex. Attributional Style Questionnaire (ASQ) (Hogg, 2005). ASQ baseras i hög grad på Weiners modell och mäter de tre dimensionerna: internt/externt, stabilt/ostabilt och globalt/specifikt.

Forskning har dock visat att attributionsstilen är mer kontextuell och därför har mer specifika instrument tagits fram för att mäta attributionsstil i olika kontexter. En av dessa är The Relationship Attribution Measure (RAM) som mäter attributionsstilen inom relationer (Fincham, & Bradbury, 1992). Attributionsstilen mäts över sex olika dimensioner uppdelat i två grupper, RAM-C (kausala attributioner) och RAM-R (ansvars attributioner). De sex dimensionerna: locus, stabilitet och globalitet (RAM-C) samt intentionallitet, själviska motiv och klandervärdhet (RAM-R) har stora likheter med Weiners modell. Mindre förändringar har dock gjorts för att lättare kunna tolka attributionsstilen inom en relation.

Snedvridning av attribution. Våra attributioner är ofta inte objektivt korrekta utan påverkas av kognitiva, emotionella och kulturella faktorer. Det finns ofta ett inre behov av att attribuera händelser till sin fördel, för att stärka sin självbild. Mest väldokumenterat är dessa

---

⁷ De engelska begreppen för Weiners attribut är *locus, stability, controllability, intentionality, globality and responsibility*.

självstärkade processer i individualistiska länder även om de verkar finnas inom alla kulturer, de bara uttrycks på olika sätt.

Self-serving bias. I västerländsk forskning har man länge varit medveten om att individer för det mesta har en positiv eller en överdriven positiv självbild. En förklaring till att en individ har möjligheten att upprätthålla denna positiva självbild är att en subjektiv attribuering till händelser görs. Det brukar finnas två förklaringar till detta fenomen som kallas self-serving bias, den ena är motivationsinriktad och den andra rör våra kognitiva processer (Nam, 1995). Den motivationella förklaringsmodellen rör individens behov av starkt självförtroende och grundläggande processer i detta är self-enhancement och self-protection. Self-enhancement är ett viktigt uttrycksmedium för self-serving bias och dess innebörd är att man internt attribuerar och tar ära för framgång. Ett begrepp som är nämntvärt är the self-enhancing triad (Hogg, 2005). Taylor (1988) framförde dess tre delar i sin diskussion om self-serving bias. De tre är att ha en orealistisk positiv självutvärdering, överdriven uppfattning om sin kontroll över situationen och en orealistisk optimistisk bild av framtiden. Self-protecting bias innebär att individen attribuerar negativa händelser externt och inte tar ansvar för sina misslyckanden.

Den kognitiva modellen förklarar snedvridning i attribution med att vi i princip alltid utgår ifrån att vi ska lyckas med det vi företar oss. När så är fallet kommer vi attribuera det till oss själva utan vidare eftertanke. Det är först när något går snett som vi aktivt söker en orsaksförklaring och därför hittar externa faktorer som skulle kunna förklara vårt misslyckande.

Correspondence bias. Correspondence bias omnämndes som ett problem redan på 30-talet men väckte ingen uppmärksamhet förrän Ned Jones och Victor Harris 1967 upptäckte vad de kallade observer bias i ett numera klassiskt experiment. Experimentet syftade till att förstärka rådande attributionsteorier om att individer tar hänsyn till situationen när de gör sina attributioner. Till deras förvåning blev resultatet det motsatta. Deras resultat visade att studenter som ombeddes göra bedömningar av andra studenters politiska attityder utifrån en uppsats om Kuba underskattade situationen som de hade tvingades framföra attityden i. Detta fenomen, som de döpte till *observer bias*, blev snabbt viktigt inom det mindre området attityd attribution. Men det var först senare, 1977, då Lee Ross uppmärksammade att vi människor har en allmän tendens att underskatta situationens betydelse, som fenomenet väckte större intresse (Gilbert, & Malone, 1995).

Även om the correspondence bias är känt sedan länge har man ingen tydlig förklaring till fenomenet. Gilbert och Malone hävdar att detta beror på att fenomenet i praktiken består av fyra olika fenomen som alla har sin egen förklaringsmodell. Utan att gå in i en diskussion om detta kan man konstatera att fenomenet existerar och det innebär att man har en tendens att dra slutsatser om en persons unika och varaktiga drag från beteenden som helt kan förklaras av situationen. Hur generaliserbart detta är till nära vänner och inom relationer har ifrågasatts, eftersom det mesta av forskningen har rört attributioner av personer man tidigare aldrig har träffat och därför saknar man någon tidigare erfarenhet om deras beteende (Manusov, & Harvey, 2001). Fenomenet är emellertid så grundläggande att det är rimligt att anta att det fyller en funktion även när vi gör attributioner om våra närstående.

Aktör-observatörs effekten är mycket snarlik the correspondence bias och innebär att man tenderar att attribuera andras beteende till interna egenskaper medan ens eget beteende attribueras till externa, miljömässiga faktorer. En förklaringsmodell till detta är att observatören ser aktören vilken sticker ut ur situationen, aktören å andra sidan ser inte sig själv utan ser istället situationen på ett tydligare sätt (Hogg, 2005). Vi får en situation med asymmetrisk information som gäller alla typer av interpersonella relationer, inte minst viktigt är detta inom kärleksrelationer.

Kultur och attributionsmönster. Tidig psykologisk forskning utfördes i princip alltid av amerikaner eller européer och deras försökspersoner var i väldigt hög utsträckning västerländska individer och ofta också studenter. Detta ledde fram till en tro på en universell psykologi vilken gjorde anspråk på att vara allmängiltig för hela mänskligheten. När den psykologiska forskningen sedermera spred sig till resten av världen upptäcktes det på flera områden att det som tidigare föreföll vara allmängiltigt inte verkade vara det. Olika kulturer verkade i viss mån påverka grundläggande psykologiska processer och en tudelning av världen gjordes i en tvådelad skala från individualism till kollektivism⁸. Skillnaden mellan individualistiska och kollektivistiska kulturer verkade även gälla attributionsmönster och är ett av de första och mest undersökta områdena är inom akademisk framgång och misslyckande. Orsaken är delvis praktisk i och med att det är enkelt att rekrytera studenter, men även att situationen som studenter möter världen över är likartade (Matsomoto, & Juang, 2004).

---

⁸ Markus och Kitayama (1991) använder istället för individualistisk respektive kollektivistisk kultur begreppen independent respektive interdependent syn på självet. Krosskulturell psykologi har i stor utsträckning även lämnat de gamla begreppen kollektivistiska respektive individualistiska länder eftersom skalan inte är så onyanserad som begreppen vill ge sken av.

Kashima och Triandis (1986) visade på skillnader i attributioner för individer präglade av japansk respektive amerikansk kultur. De lyckades påvisa att japaner i högre grad attribuerade misslyckanden till sig själva och för framgång attribuerade de i lägre grad till sig själva än vad amerikaner gjorde. Signifikanta resultat uppnåddes endast för begåvningsaspekterna minne och uppmärksamhet trots att man testade för ytterligare dimensioner. För övriga dimensioner verkade resultatet istället tyda på att försökspersonerna, oavsett kultur, gjorde rimliga attributioner. Ng, McClure, Walkey, & Hunt (1995) jämförde nya zeeländska studenter med singaporiensiska studenter och fann att attributionsstilen för orsaksförklaringar till framgång och misslyckanden på deras tentor skiljde sig åt, även om de båda kulturella grupperna placerade sin arbetsinsats högst. Nya zeeländare ansåg som förväntat att framgång hade mer med interna faktorer att göra, så som förmåga än externa, så som t.ex. tur.

Under de senaste två decennierna har mycket forskning visat på att attributionsstilen skiljer sig åt på fler områden än det akademiska. Nämnas bör Morris och Pings publicering 1994 som gav belägg för att attributionsstilen i medias rapportering för brott skiljer sig åt mellan olika kulturer. Engelsk media hänvisar i högre grad till läggning hos gärningsmannen medan kinesisk media mer ser till situationen (Matsomoto, & Juang, 2004). Även ledare i olika kulturer verkar skilja sig åt i deras orsaksförklaringar till framgång och misslyckande i ledarskapet. Nam (1995) undersökte koreanska och amerikanska ledare och fann som förväntat att de koreanska (mer kollektivistiska) ledarna tog ett större personligt ansvar för gruppmisslyckanden än de amerikanska ledarna. De amerikanska ledarna tog istället ett större personligt ansvar för gruppframgångar.

Millers (1984) gjorde en krosskulturellt mycket viktig studie där han visade att det fanns en interaktionseffekt i attributionsmönster beroende av ålder hos försökspersonerna samt deras kulturella tillhörighet. Genom att samla in data både från barn, ungdomar och vuxna i Indien och USA visade han att skillnaderna i attributionsmönster för negativa och positiva händelser är rätt begränsad i den lägsta åldersgruppen (8 åringar) men att den sedan växer med ökande ålder. Amerikaner använder som förväntat i högre utsträckning av interna attribut medan indier mer använder sig av externa. En svaghet med studien är att det är en tvärsnittsstudie och inte longitudinell studie. Detta innebär att man inte kan vara säker på att det inte är andra faktorer än åldern som påverka de olika attributionsmönstren man ser mellan kohorterna.

Det har under de senaste åren pågått en relativt intensiv debatt om det finns ett universellt behov av self-enhancement (Sedikides, Gaertner, & Toguchi, 2003; Heine 2005;

Sedikides, Gaertner & Vevea, 2005). Sedikides hävdar att så är fallet men att vi tar hänsyn till vår kulturella omgivning när vi ägnar oss åt självstärkande processer. I kollektivistiska kulturer och hos individer med ett "independent Self" självstärker man sidor som är positiva inom sin kultur t.ex. flexibilitet och återhållsamhet (Sedikides, et al. 2003). Heine hävdar dock med stöd av metaanalyser att det finns ett generellt mindre behov av självstärkande processer i kollektivistiska kulturer. Rätt övertygande är dock att de självstärkande processerna finns i individualistiska kulturer och att de som konsekvens innebär att vi har en tendens att trycka ner andra för att stärka oss själva och att vår self-serving bias för vårt egenvärde är stort (Kendrik, 2005).

Tyvärr har vi inte hittat någon tidigare forskning om just kulturella skillnader i attributioner och nära relationer. En hel del artiklar om attributioner och relationskvalitet har dock publicerats och en kortare genomgång om dessa finns längre ned i denna teoridel.

Syn på självet och självinsikt

Den teoretiskt utbredda synen på hur människor i allmänhet ser på sig själv och har för självinsikt är relativt överensstämmande. Normalt sätt har människor en tendens att överskatta sina positiva kvalitéer, överskatta sin kontroll över händelser och tenderar att vara överdrivet optimistiska (Taylor & Brown R. J, 1979). Litteratur- och teorigrunden för detta påstående är bred och det finns ett antal teorier för kognitiva strategier som både är parallella och kompletterar varandra. En väletablerad teori som används i många social psykologiska sammanhang är "Social comparison theory" (Festinger, 1954) Denna teori innebär att människan som individ ständigt söker efter objektiva och precisa uppskattningar av sina egna attribut och sig själv i allmänhet. När vi inte kan erhålla dessa genom oss själva, vilket kan vara svårt i många fall, jämför vi oss med andra individer för att få en referensram om hur vi egentligen är. I denna jämförelse kan det vara lätt att inte vara så objektivt som möjligt utan felaktigt jämföra sig på olika sätt. Antingen jämför man diverse attribut och delar sig själv med individer som står över en själv, dvs. man underskattar sig själv. Detta kallas för "upward social comparison". Det andra och betydligt vanligare felet människor gör, enligt den litteraturgrund ovan, kallas för "downward social comparison" och innebär att man omedvetet väljer att jämföra sig själv med individer som står under dem i olika attribut som berör ens självbild. Denna felaktiga jämförelse mynnar ut i en förhöjning och/eller stabilisering av självförtroende och självbild. Man får helt enkelt en bättre bild av sig själv och högre självförtroende som resulterar i förhöjt välmående. Teorin "self-affirmation theory"

är även en kognitiv strategi som anses användas i situationer för att förbättra synen på sig själv (Steele, 1988). I denna teori rationaliserar man bort och förminskar fokus på de egenskaper och attribut som man själv inte anser sig vara lika framstående i, och istället betonar och framhäver de egenskaper som man finner sig bättre generellt än andra i. Dessa egenskaper generaliseras i större grad och på då sätt blir ens självbild mer positiv och självförtroendet ökar. Denna eventuella felaktiga bild av sig själv med förhöjt välmående och högre självförtroende är långt ifrån bara något negativt utan kan gynna oss på ett flertal sätt, m.a.o. dessa strategier fyller även en funktion. Man klarar bl.a. bättre av många av livets svårigheter och stressade situationer, genom att tro på sig själv kan man lättare erhålla den motivation som krävs för att utföra en uppgift. En annan funktion är att eventuellt dämpa ångesten angående sin sociala konformitet. Människan är en social varelse. Om ens ständigt sociala jämförelse med andra inte uppehålls på ett sätt som är tillfredsställande kan ångest uppstå och i värsta fall kan man få svårt att sköta vardagliga sysslor (Kendrik, 2005). Depression kan vara ett exempel på detta.

Kopplingen mellan kognitiva strategier och attributionsfenomenet ”*Self-serving bias*”, som vi tidigare tog upp i attributionsdelen, är tydlig. Praktiskt taget är de så nära varandra att de kan vara svårt att skilja dem åt. Tendensen att ta åt sig av de positiva händelser som sker i ens liv och situationer som uppstår, och skylla ifrån sig när negativa uppstår kan ses som ett direkt resultat av de upphöjande kognitiva strategier som vi redogjort för. Hur universella är strategier som förhöjer synen på sig själv? Är det någon skillnad på individualistiska samhällen och kollektivistiska samhällen? Vad gäller ”*Self-serving bias*” verkar det vara ett fenomen som inte är lika starkt i kollektivistiska samhällen (Nam, 1995). Detta är däremot nog inte så märkvärdigt när man går igenom den senaste forskningen i området. Denna forskning föreslår att populationen i individualistiska länder och kollektivistiska länder kan använda sig av samma strategier fast på olika sätt. Människor i individualistiska länder verkar utnyttja strategierna på ett sätt som förhöjer egenvärdet i sin specifika kultur. T.ex. egenskaper som oberoende, unikheter, och tro på sig själv. I kontrast till detta verkar människor i kollektivistiska kulturer göra tvärtom. T.ex. förhöja egenskaper som lojalitet, kompromissande, samarbete (Kendrik, 2005).

Kärleksrelationer och relationskvalité

Kärleksrelationer och relationskvalité har fått relativt stort utrymme inom forskningen. Med andra ord finns det en ganska bred litteratur inom området. Tyngden som denna litteratur

ligger på är universella frågor som vad kärlek egentligen är, varför människan tenderar att skapa och behålla kärleksrelationer och vad dessa fyller för funktion.

Begreppet kärlek är fortfarande inte helt klargjort (Kendrik, 2005). Det finns däremot teorier som lägger fram intressanta och välgrundade förslag. En teori som utvecklades av Sternberg (1986), som fortfarande är aktuell idag, är hans triangulära modell för kärlek. De tre komponenterna i denna teori är passion, intimitet och anförtroende/förbindelse (Sternberg 1986). Sternbergs begreppsförklaring av passion är sexuell attraktion, romantisk attraktion och längtan efter att få va med varandra i en kärleksrelation. Intimitet menar Sternberg, är känslor för sin partner i kärleksrelationen som främjar och stärker samhörigheten. I detta begrepp ingår även känslomässigt stöd, och känsla av lycka i samband med att få vara nära sin partner. Det sista begreppet anförtroende/förbindelse förklaras med tryggheten som ligger i förbindelsen hos varandra i en relation. Man har outtalat (eller uttalat i ett äktenskap) lovat att älska varandra i både kort- och långtidsperspektiv. Enligt Sternberg är denna teoris triangulering grunden för kärlek. Det ska betonas att jämvikt i mellan dessa begrepp inte är självklar i alla kärleksrelationer utan kan skifta från relation till relation. I vissa relationer ligger tyngd punkten på intimitet, i andra på passion eller anförtroende/förbindelse (Sternberg, 1986)

Vad fyller en kärleksrelation för funktioner i definitionen av kärlek? Dessa begrepp är givetvis starkt sammankopplade, en romantisk relation är oftast en direkt uppföljande del av ömsesidig kärlek. Litteraturen och forskningen som täcker målen och funktionerna för en kärleksrelation relativt överens, med inriktningar på olika aspekter. En aspekt som är starkt kopplad till intimitet och anförtroende/förbindelse är etablerandet av familjeförbindelser och starka interpersonella förbindelser. Människan har i allmänhet ett generellt behov av tillhörande, dvs. starka tillhörande band i interpersonell och social form. Genom en stark och stadig kärleksrelation kan detta behov till stor del tillfredsställas. Det finns intressant forskning som visar och bevisar att den starka förbindelsen mellan parterna i en kärleksrelation kan vara baserad på samma psykologiska mekanismer som förbinder en mor och hennes barn (Zeifman & Hasan, C., 1997). Vidare vad gäller vad för mål och funktioner ett kärleksförhållande uppfyller, är önskan av sexuell tillfredställelse en aspekt av detta. Denna aspekt är starkt samman med den passionerade nivån i Sternbergs kärlekstriangulering (Kendrik, 2005). Alla människor har i olika grader behov av att få sin sexuella drift tillfredsställd. Detta uppnås säkrast genom en romantisk relation med en ömsesidigt kärleksfull partner. Inom en relation kan även det problem med sexuella inslaget vara en bidragande faktor till försämrade relationskvalité (Spanier, 1976). En tredje aspekt på mål för

kärleksrelationer är social status. Samhället och människors sociala stomme är delvis uppbyggt ur ett hierarkiskt maktförhållande med både medvetna och omedvetna faktorer. Vad gäller val av partner för kvinnor och män visar åtskilliga studier på att det finns en skillnad i prioritering i detta val (Kendrik, 2005). Kvinnor tenderar att välja manliga partners med hög social status framför utseende, och män tenderar att se utseende som den viktigaste faktorn (Townsend & Levy, G. D., 1990). En socialvetenskaplig teori bakom detta är att män ser sin sociala status höjas, och därmed klättring i den sociala hierarkin, när de förknippas med en vacker kvinna och kvinnor ser sin sociala status höjas när de förknippas med män som innehar hög social status. En annan teori är ur evolutionsmässig aspekt. En vacker kvinna förutses ha hälsosamma och bra gener för att bära mannens avkomma, samtidigt som mannens höga sociala status visar på kompetenta och bra gener även här. Mannens eventuella höga sociala status är även positiv för avkommans överlevnadsförutsättningar (Kendrik 2005).

I dessa beståndsdelar av mål för ett kärleksförhållande måste det tas hänsyn till kulturella skillnader. Även om man kan se många liknande tendenser och gemensamma nämnare, så kan variationen och tyngdpunkten mellan de olika aspekterna variera stort i olika länder och kulturer (Kendrik, 2005).

Attributioner och förhållandekvalité

Vad kan påverka en kärleksrelation positivt och negativt? Det finns självklart ett stort antal faktorer som kan påverka kvaliteten i en relation. Det vi bl.a. har valt att studera, och som då blir en adekvat och viktig del i redovisning av teorier, är attributionernas roll i förhållanden och förhållandekvalité. Den tidigaste kända observationen i detta ämne sträcker sig ända bak till 1958 med en forskare vid namn Heider. Trots att han inte gjorde några direkta empiriska undersökningar lade han fram den intressanta hypotesen att i förhållanden där relationskvaliteten är dålig, kan det finnas en tendens till att underskatta positiva händelser i förhållandet eller positiva ageranden från partnern (Heider, 1958). Han menade även att detta kunde ske i motsatt riktning, en överskattning av negativa händelser eller ageranden. Medan detta endast var hypoteser så började man empiriskt undersöka ämnet ordentligt först på 1980-talet. Tyngdpunkten i forskningen har legat på om det verkligen finns ett samband mellan attributioner och relationskvalité. Även hur detta samband i så fall är riktat, och vad för andra faktorer som kan påverka det. I en relativt tidig artikel undersöks den tidigare frågan med positiv utgång (Fincham, Baucom & Beach, 1987). Sjuttiosex personer deltog i denna studie (38 kvinnor och 38 män), där de skulle göra attributioner på förvalda positiva och negativa

ageranden av partnern (t.ex. din partner visar mer kärlek än vanligt, respektive din partner är kall och okänslig) och sig själv (t.ex. DU visar mer kärlek än vanligt, respektive DU är kall och okänslig), för att sedan jämföras med relationskvalité. Resultatet visade på en signifikant skillnad mellan två uppdelade grupper (hög, samt låg relationskvalité). Gruppen med hög relationskvalité visade en tendens att göra felaktiga positiva attributioner utifrån partnerns ageranden jämfört med egna ageranden (T.ex. överskattar betydelsen av att partnern visar mer känslor än vanligt jämfört med det hypotiserade samma egna agerandet). Gruppen med låg relationskvalité visade stället en tendens att göra felaktiga negativa attributioner utifrån partnerns ageranden jämfört med egna ageranden.

Detta relativt starka bevis för attributioners roll skapade vissa diskussioner och rivaliserande förklaringar motsatte sig denna hypotes (Bradbury & Fincham, 1990). Bl.a. vad nivå av depression kan ha för inverkan på resultatet. För att undersöka detta utfördes ytterligare forskning i området. En longitudinell studie genomfördes där man jämförde liknande premisser som det tidigare (Bradbury & Fincham, 1993). Det fanns dock ett par viktiga skillnader. Attributionerna som testades var endast huruvida de var negativt laddade i en partners negativa ageranden. En annan viktig skillnad var att man jämförde resultaten vid två olika tillfällen (12 mån) för att eventuellt kunna klargöra skillnader. En sista viktig skillnad var att man även lade in variabler som testade huruvida depression, självförtroende eller tidig relationskvalité kunde spela in i det longitudinella resultatet. Det genomförda testet visade upp intressant statistik. Negativa attributioner som gjordes vid det första tillfället kunde predicera en sämre relationskvalité vid det senare tillfället. Detta var även utan påverkan från de nya variablerna depression, självförtroende och tidig relationskvalité. Resultatet stöder hypotesen om en eventuell kausal relation mellan attributioner och relationskvalité.

En senare studie ifrågasätter detta kausala samband men är reserverad inför resultatet (Fincham, Gordon & Gano-Phillips, 2000). Även denna studie är genomgående ganska lik den tidigare med vissa reservationer. Här undersöktes även eventuella förväntningar och förhoppningar på konfliktlösningar i relationen. En mer genomtänkt och utförlig konfiguration av testning för riktighetsförhållanden mellan attributioner och relationskvalité utfördes också. Resultatet visade att de två olika attributionstyperna (kausala attributioner och ansvarsattributioner) visade olika samband med relationskvaliteten. Ansvarsattributioner och relationskvalité korrelerade men kunde inte predicera varandra i någon riktning. Kausala attributioner och relationskvalité däremot, både korrelerade däremot starkt och kunde predicera varandra. Detta resultat var intressant för teoribildningen huruvida sambandet riktar sig mellan dessa två variabler. Författarna till artikeln vill däremot reservera sig mot att dra

några starka slutsatser till dessa resultat tills de har blivit replikerade och ytterligare forskning har utförts.

Som studier och litteratur visar finns en förhållandevis stabil grund för sambandet mellan attributioner och förhållandekvalité. Det som däremot är svårare att fastslå är hur detta samband riktat sig. I denna fråga skiljer sig studierna och ytterligare forskning är nödvändigt för säkrare fastställanden av hypoteser.

Hittills har ingen relevant forskning utförts gällande kopplingen mellan självinsikt, attributioner och relationskvalité. Den teoribas vi redogjort för utgör däremot ett bra underlag för vår hypotes. Vi ser ett behov av att söka orsaksförklaring till olika attributionsmönster och vårt angreppssätt är via brist på självinsikt på grund av kulturella influenser.

Metod

Vi valde att använda oss av kvantitativ metod med enkätbaserad undersökningsform. 56 försökspersoner deltog i studien (29 män, 27 kvinnor, dvs. 28 par), dessa rekryterades parvis på två olika sätt. Dels genom informationsblad på olika anslagstavlor på diverse institutioner på Lunds universitet, och dels via slumpmässiga massmail till studerande på Lunds universitet. Det fanns tre alternativ att delta i studien. Man kunde komma parvis till institutionen och fylla i enkäten, fylla i enkäten hemma eller hemma fylla i en internetenkät. De par som fyllde i enkäten på institutionen eller på papper hemma ersattes med en Tialott var, för resterande försökspersoner uteblev ersättning. Förutsättningarna för att delta i studien var att relationen inte fick ha pågått i mindre än 6 månader och deltagarna fick inte ha varit samboende i mer än 2 år ($M=25,7$, $Min=8$ mån, $Max=78$ mån, $SD=18,9$ mån). Den nedre gränsen sattes för att undvika bias av den första förälskelsen, med hänsyn taget till att några av testen krävde en viss kännedom om partnern. Den övre gränsen sattes för att de felaktiga attributioner vi söker förutsätter en osäkerhet i kännedom av sin partner. Efter två år i ett förhållande ansåg vi att det fanns risk för att man känner sin partner för väl. Åldern på försökspersonerna var betydelselöst för deltagandet ($M=24,9$, $Min=19$ år, $Max=41$ år, $SD=4,3$ år). Båda parterna i relationen skulle även fylla i var sin enkät. Sex av paren fyllde i pappersenkäten hemma, två av paren fyllde i enkäten på institutionen och resterande tjugo par fyllde i den Internetbaserade enkäten. Samma instruktioner gavs till samtliga deltagare. Först en kort presentation vad studien berörde, instruktioner och etiska aspekter och en mer

ingående diskussion om vår forskning efter enkäten var ifylld och inlämnad. Enkäten som deltagarna fyllde i var uppdelad i olika delar, där varje del antingen bestod av ett test eller ett frågeformulär som hade direkt koppling till de tre aspekter som vi ville mäta (relationskvalité, attributioner och självinsikt).

Relationskvalité

Som mätning av relationskvalité använde vi oss av *Dyadic adjustment scale* (Spanier 1976). Detta är ett välanvänt och väletablerat test på kvalitén i relationer. Testet var i enkätform där försökspersonerna fick fylla i 32 items bl.a. hur mycket de kände att de var överens i olika aspekter i förhållandet (t.ex. livsfilosofi, beslutsfattande, sexuella angelägenheter osv.) Andra items kunde t.ex. behandla hur ofta man kysste varandra eller på en skala ett till sex hur lycklig man kände sig i förhållandet. För att erhålla ett slutgiltigt och så objektivt mått som möjligt på relationskvalité, räknade vi ut medelvärdet på parets poäng i enkäten.

Attributioner

En av ambitionerna med studien är att se vilka samband det finns mellan attributioner och relationskvalité. Eftersom denna koppling är dokumenterad sedan förut använde vi oss av ett redan validerat attributionstest där man delar in kontextuella attributioner i två övergripande rubriker, RAM-C och RAM-R, och tre delar under varje rubrik (Bradbury & Fincham 1992). RAM-C behandlar den kausala relationen mellan ett beteende och attributionen. De tre underkategorierna här är locus, stabilitet, globalitet. RAM-R behandlar den uppfattade klandervärdigheten i attributionen. Underkategorierna här är intentionallitet, själviska motiv, och klanderlighet. RAM-testet är i regel gjort för att se hur en person förklarar ett hypotetiskt agerande av partnern. Testet är utformat så att försökspersonen ställs inför fyra stycken hypotiserade negativa ageranden av partnern (t.ex. din partner kritiserar något du säger). Utifrån det hypotiserade agerande finns ett antal olika ställningstaganden som man antingen ska instämma i eller inte utifrån en skala. Varje ställningstagande berör en av de olika dimensionerna i RAM-C och RAM-R (t.ex. "Orsaken till att min partner kritiserar mig kommer förmodligen inte att förändras" RAM-C, Stabilitet).

Vi använde oss även av ett egenkonstruerat attributionstest, Interpersonella Attributionstestet (IAT), för att testa och knyta ihop dimensionerna i Kelleys interpersonella modell (Kelley 1983). Här fick försökspersonerna själva komma på två positiva och två negativa sidor i sina förhållanden för att sedan bedöma orsaken till dessa. De fyra

orsaksbetingelserna var om vilken grad den positiva eller negativa sidan berodde på en själv, sin partner, den relationsmässiga interaktionen eller miljömässiga faktorer.

Självinsikt

Självinsikt kan antingen vara korrekt eller felaktig. Korrekt självinsikt kan endast vara korrekt, däremot kan felaktig självinsikt antingen vara en överskattning eller en underskattning av självet. Det är därför viktigt att notera hur vi använder oss av självinsikt i våra test. Vi har valt att ange överskattad självbild med positiva värden. Den underskattade självbilden anges istället av negativa värden. Detta ger en riktad självinsikt vilket är nödvändigt för denna studie.

Gällande självinsikt finns det inget tidigare validerat och etablerat enkätbaserat test för att testa detta. Resultatet blev att vi fick utforma ett själv. För att försöka göra detta så adekvat som möjligt så angrep vi det från två sidor. Alla försökspersoner fick dels uppskatta sig själva i huruvida de står i jämförelse med populationen i iq, ordförståelse och fysisk styrka samt fysisk uthållighet. Senare i enkäten fick de även göra ett kort ordförståelse test och ett kort iq-test. Med denna första dimension på självinsikt räknade vi ut diskrepansen mellan uppskattningen och själva testet och använde dessa siffror i diverse uträkningar. Det andra sättet vi angrep självinsikt på var med hjälp av partnern. I varje enkät ingick det ett generellt "self-efficacy" test⁹. Ett generellt "self-efficacy" test är utformat med ett antal frågor där man får antingen hålla med eller inte hålla med i påståenden angående hur man upplever och behandlar händelser som kan uppstå i ens vardagsliv (t.ex. "När jag provar någonting nytt, ger jag snabbt upp om det inte går bra i början") Resultatet man erhåller från testen blir en indikation på hur bra man generellt sett tror man klarar av händelser och problem som man kan stöta på i ens omvärld och vardag (Bosscher & Smit 1998). Detta test fick man först fylla i själv, men sedan även åt sin partner. Man fick alltså uppskatta, enligt vår mening mer objektivt, hur man anser ens partner står i förhållande till dessa påståenden. Vi räknade sedan ut diskrepansen mellan en försökspersons värde och dennes partners uppskattade värde på försökspersonen i testet. Varje försöksperson fick även fylla i vad de uppskattade att sin partner hade i ordförståelse, iq och fysisk styrka och uthållighet. Även här räknade vi ut diskrepansen som ett eventuellt mått på självinsikt.

---

⁹ Self-efficacy anses generellt vara kontextuell men i likhet med Sherer, Maddux, Mercadante, Prentice-Dunn & Rogers (2003) som utvecklade den globala self-efficacy skalan som vi använder oss av, anser vi att det i vissa sammanhang kan vara av intresse att använda en mer global tolkning av begreppet.

Resultat

För enkelhetens skull har vi delat upp resultatrapporten i tre delar. Den första delen berör tidigare bekräftade resultat av korrelationen mellan relationskvalitet och tidigare validerade attributionstest (RAM). Den andra delen berör vårt Kelleybaserade attributionstest IAT. Avslutningsvis söker vi kopplingen mellan självinsikt, attributioner och relationskvalitet. När normalfördelning inte kunde erhållas för en variabel använde vi oss istället av korrelationsmättet Spearmans rho, vilket är en icke-parametriskt test baserad på rank.

RAM och relationskvalité

I likhet med tidigare studier inom området har vi funnit en korrelation mellan RAM och relationskvalité. Som förväntat var korrelationen negativ, dvs. ju högre värden på aggregerade kausala och ansvarsattributioner desto lägre värden på relationskvalitet ($r(56)=-0,320$, $p < 0,05$). Vi delade vidare upp försöksgruppen i kön. Vi fann då att denna korrelation endast var signifikant för kvinnorna men att den var stark ($r(28)=-0,513$, $p < 0,01$). RAM-C verkar också vara en viktigare faktor för relationskvaliteten, både enligt vår studie och enligt tidigare forskning.

Tabell 1. Korrelation för relationskvalité och RAM för män och kvinnor

	RAM	RAM-C	RAM-R
Relationskvalitet	-0,320*	-0,387** (Spearmans rho)	-0,198 (Spearmans rho)
Relationskvalitet kvinnor	-0,513**	-0,547**	-0,422*
Relationskvalitet män	-0,021	-0,110	0,059

* Korrelationen är signifikant på 0,05 nivån (2-svansad)

** Korrelationen är signifikant på 0,01 nivån (2-svansad)

Vi beräknade även medelvärdena för relationskvalitet och RAM. I tabell 2 framgår medelvärden och standard avvikelser uppdelat på kön.

Tabell 2. Medelvärden och standardavvikelser i relationskvalité och RAM för män och kvinnor

	Relationskvalitet	RAM	RAM-C	RAM-R
Män	M = 116,18 SD = 12,61	M = 73,30 SD = 13,23	M = 42,22 SD = 7,29	M = 31,07 SD = 9,00
Kvinnor	M = 120,79 SD = 12,93	M = 66,46 SD = 19,40	M = 39,21 SD = 10,13	M = 27,25 SD = 10,44

Interpersonella attributionstestet

Enligt vår hypotes borde relationskvaliteten kunna predicera utifrån Kelleys interpersonella modell. Vi försökte visa detta samband med hjälp av det interpersonella attributionstestet, men inga signifikanta resultat erhöles.

Självinsikt, attributioner och relationskvalité

Vi testade att angripa självinsikt ifrån två olika utgångspunkter och sökte korrelation med relationskvalitet och attributioner. I det första testet med självinsikt jämförde vi diskrepansen¹⁰ mellan faktiskt utförda begåvningstest med tidigare uppskattad begåvning. Resultatet visade ingen signifikans mellan detta mått på självinsikt och attributioner eller relationskvalitet. Genom att korrelera uppskattade värden med faktiska värden noterade vi att självinsikten på detta test inom vår grupp var likvärdig, dvs. signifikant respektive marginell signifikant korrelation mellan dessa två variabler (Ord: $r(56)=0,392$, $p<0,01$; Iq: $r(56)=0,222$, $p=0,1$).

För det andra försöket till självinsikts mätning använde vi oss av partners uppskattningar som en objektiv sanning och beräknade diskrepansen mellan partnerna. För total diskrepans och utan uppdelning på kön fann vi ingen signifikant korrelation med vare sig attribution eller relationskvalitet. Efter en könsuppdelning fann vi en marginell signifikans för

¹⁰ För att beräkna diskrepansen gjorde vi om poängen på faktiska utförda begåvningstest och tidigare uppskattad begåvning till z-värden. Det var sedan dessa z-värden som vi använde för att beräkna diskrepansen. Fördelen med detta angreppssätt var att vi inte behövde ta hänsyn till att skalornas maxvärden, medelvärden och standardavvikelser skilde sig åt.

detta andra mått på självinsikt och relationskvalitet hos män ($r(25)=-0,393$, $p < 0,1$). Som förväntat var korrelationen positiv, dvs. desto mindre överskattning av sig själv desto bättre relationskvalitet. En ytterligare uppdelning visade att det endast var diskrepansen mellan self-efficacy värdena som gav upphov till korrelationen.

Tabell 3. *Korrelation mellan diskrepans och relationskvalité*

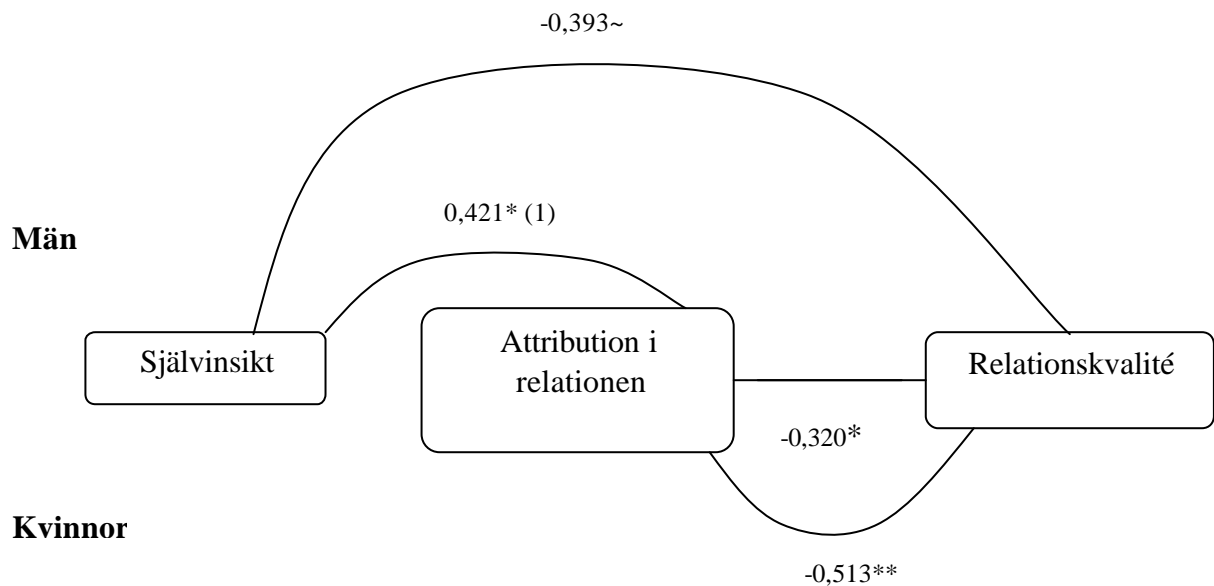
	Diskrepans efficacy	self- begåvning	Diskrepans total
Relationskvalité män	-0,563**	0,04	-0,393~
Relationskvalité kvinnor	-0,051	-0,067	-0,071

* Korrelationen är signifikant på 0,05 nivån (2-svansad)

** Korrelationen är signifikant på 0,01 nivån (2-svansad)

~ Marginellt signifikant $p, < 0,1$ (2-svansad)

Vi undersökte även detta mått på självinsikt med attribution (RAM) och fann endast en korrelation för män och den var mellan RAM-C och total diskrepans samt för diskrepans i self-efficacy ($r(25)=0,421$, $p < 0,05$; $r(25)=0,482$ $p < 0,05$). Riktningen på korrelationen var som förväntad.

Figur 3. Erhållna resultat uppdelat i kön.

(1) Korrelationen gäller endast för RAM-C.

* Korrelationen är signifikant på 0,05 nivån (2-svansad)

** Korrelationen är signifikant på 0,01 nivån (2-svansad)

~ Marginellt signifikant $p, < 0,1$ (2-svansad)

Diskussion

I denna studie avsåg vi att testa ett eventuellt samband mellan relationskvalitet, attribution och självinsikt. För att undersöka detta valde vi att göra en enkätbaserad kvantitativ studie där både parterna i en relation svarade på samma frågor. Diskussionen kommer i stora drag följa resultatrapporteringens uppdelning och diskutera en delstudie i taget. Inledningsvis kommer vi att beröra lite allmänna aspekter av vår undersökning sedan diskuterar vi våra resultat och avslutningsvis berör vi våra resultats implikationer på framtida socialpsykologisk forskning.

När man utför en enkätundersökning finns det ett antal aspekter som måste tas hänsyn till och tänkas igenom. Ett återkommande problem med undersökningar som baseras på frivillighet är att vi kan få snedrekryteringar alltså inget representativt urval. Detta problem kan tänkas accentueras av frågeställningar som kan uppfattas som känsliga, T.ex. diskussioner om ens relationskvalitet. Huvuddelen av våra undersökta par hade vi fått kontakt med via massmail. Svarsfrekvensen låg på ca 1,5 % och dessa erhöll sedan en länk till vår internetbaserade enkät. Av dessa fyllde sedan två tredjedelar i enkäten. Eftersom vi inte var närvarande vid utförandet av Internetenkäterna kan man eventuellt diskutera dess

tillförlitlighet. Detta har tidigare diskuterats av Fincham (1992) där han inte upptäckte någon skillnad mellan att ta in sina försökspersoner till institutionen jämfört med att be dem fylla i enkäterna hemma. Ett annat problem kan vara att enkäten var i längsta laget om man vill ha full koncentration. Enkäten tog ca 40 minuter att fylla i och alla deltagare hade frågorna i samma ordning. En orsak till detta var att vissa delar enligt vårt metodupplägg var tvungna att följa på varandra. En genomgång av svaren tyder desto bättre på att försökspersonerna inte upplevde längden på enkäten som ett problem. Tre delar av vår enkät var tidigare validerad, men endast på engelska¹¹. Vi översatte dessa till svenska men på grund av tidsbrist använde vi oss inte av återöversättning till engelska vilket ofta rekommenderas i dessa sammanhang för att validera vår översättning (Matsumoto, Juang, 2004). Vi tror inte att våra resultat drabbades av några större fel på grund av detta eftersom vi lyckades replikera tidigare forskning inom fältet attribution och relationskvalité. En bakomliggande variabel som skulle kunna påverka våra resultat är huruvida en individ med dålig självinsikt inte heller har en bra insikt om kvaliteten på den relation han är i. För att kompensera för detta använde vi oss genomgående av parets medelvärde av deras uppskattade relationskvalitet. Vid vår analys av resultatet fann vi även, precis som predicerat, att signifikansen och korrelationen stärktes vid användandet av medelvärdet av relationskvaliteten. Vi ser fortfarande en viss risk för att det inom relationer finns en tendens till ingroup/outgroup bias och därmed ultimate attribution bias¹².

Eftersom vi är medvetna om att det finns fler områden än attribution som påverkar relationskvalité bör även väl utförda test inte visa väldigt höga korrelationer. Vi förutsåg därför att det skulle vara svårt att nå signifikans med det begränsade antalet par som vi använde oss av ($n = 28$). Att korrelationen inte är hög anser vi i sig själv inte påverkar intresset för området. En marginell förändring av relationskvaliteten hos hela befolkningsgrupper kan fortfarande göra stor skillnad för enskilda individer.

RAM och relationskvalité

Vi ville och lyckades med att replikera tidigare forskning om sambandet mellan attributioner och relationskvalitet (Bradbury & Fincham 1990) (Bradbury & Fincham 1993) (Fincham, Gordon, & Gano-Phillips, S. 2000). Vi nådde signifikans på total RAM och relationskvalitet men vid en uppdelning i RAM-C och RAM-R (kausala attributioner och ansvars attributioner)

---

¹¹ De tre tidigare validerade enkäterna var Relationship Attribution Measure (RAM), Dyadic Adjustment Scale (vårt relationstest) och self-efficacy scale.

¹² The ultimate attribution bias innebär att man förhärskar den egna gruppen jämfört med andra. Om en parrelation kan tolkas som en ingroup, dvs. ens gruppstillhörighet, kan innebörden vara att man förhärskar relationen i överensstämmelse med the ultimate attribution bias.

visade det sig att endast RAM-C var signifikant. Att RAM-C verkar ha större betydelse överensstämmer med tidigare undersökningar (Fincham, Harold, Hano-Phillips, 2000). Det finns en koppling mellan begreppet "self-serving bias" och det funna sambandet mellan RAM-C och relationskvalitet. Attributionerna man gör i ett förhållande speglar enligt resultatet hur pass bra förhållandet verkligen är. Definitionen på self-serving bias är just att man gör självstärkande attributioner ofta med negativa tolkningar av omgivningen. I fallet när omgivningen är ens partner kan detta innebära negativa konsekvenser för relationen. I RAM-C ingår som en viktig del intern/extern kausalitet för händelser i enighet med aktör-observatörs effekten. Dock används endast negativa händelser i RAM testet vilket inte uppfyller hela aktör-observatörs teoremet men resultaten kan fortfarande anses mäta detta (Fincham 92, le Baucom 89). En iakttagelse vars betydelse kan diskuteras är att kvinnorna står för hela kopplingen mellan RAM och relationskvalitet. Vi ser ingen direkt orsaksförklaring till detta men det är möjligt att hela skillnaden är slumpmässig. Fincham (1992) diskuterar om RAM och DAS egentligen mäter i princip samma sak och att det är därför korrelationen uppstår. I samma artikel undersöker därför Fincham detta och finner att så inte är fallet, allt tyder på att det är olika begrepp som mäts.

Detta test har vi även använt som validering av våra översatta test. Genom att här uppnå signifikans implicerar vi även att vi på ett adekvat sätt mäter relationskvalitet och tillförlitligheten ökar på övriga resultat.

Interpersonella attributionstestet

I det interpersonella attributionstestet som vi baserade på Kelleys interpersonella modell över attributioner i relationer erhöll vi inget signifikant resultat när vi sökte samband mellan IAT och DAS. Vi märkte av tendenser till missförstånd hos vissa försökspersoner i detta test som eventuellt kan ha påverkat resultatet. När vi frågade om positiva och negativa sidor av förhållandet fanns det en tendens till att försökspersonerna tog upp positiva och negativa sidor hos partnern istället. Detta var inte vår avsikt då vi ville ha ett mått på den attributionsmässiga tolkningen av interpersonella delen av relationen.

Det kan även vara så att attributioner som är uppdelade efter Kelleys interpersonella modell inte kan användas för att predicera relationskvalité. Berscheid, Lopes, Ammazalorso och Langenfeld (Manusov (Ed.) & Harvey (Ed.), 2001) använder sig framgångsrikt av Kelleys interpersonella modell när de söker samband mellan relationskvalité och attributioner. De använder sig emellertid av kodning av kvalitativa texter, men implikationen blir ändå att

Kelleys interpersonella modell borde kunna användas i enkätform och vårt IAT behöver följaktligen göras om.

Självinsikt, attributioner och relationskvalitet

Efter en noggrann genomgång av litteraturen fann vi knappt några referenser till självinsikt och de få undersökningarna som använde sig av liknade termer hade ingen gemensam syn på begreppet. Detta gjorde det nödvändigt för oss att utforma vårt eget självinsiktstest där vi i hög grad fick anpassa oss efter den tid och de resurser vi hade tillgång till. Det begreppsmässiga problemet med att söka självinsikt i enkätform är att en individ med dålig självinsikt inte vet om detta och därför kan en direkt fråga inte förväntas ge korrekta resultat. Vi använde oss i testet av partnern som en objektiv källa på försökspersonens egenskaper. Problemet med detta är att vi saknade tillräckliga belägg för att säkerhetsställa att partnern faktiskt är mer objektiv än försökspersonen själv. Men i brist på att försöka skapa oss en egen objektiv uppfattning såg vi detta som en lämplig och rimlig lösning.

Vi fann endast signifikans när vi använde oss av partnern som en objektiv källa. Att vi inte fann signifikans för egen uppskattad begåvning och reell begåvning kan ha olika förklaringar. För det första kan det vara beroende på hur pass kontextuell självinsikt är. Eventuellt är vår självinsikt om begåvning rätt hög eftersom vi ofta får feedback i form av konkret information som betyg i skolan. Inom andra områden som interpersonella relationen har vi endast mer abstrakta mått att vända oss till. Ett problem med att använda denna form av jämförelse som ett mått på självinsikt är när alla deltagare i studien anses ha likvärdig bias. Om alla skattar sig själv fel (eller rätt) blir resultatet oanvändbart på grund av frånvaron av jämförelsegrund. När vi korrelerade skattningsvärdena med de reella värdena fann vi en signifikant samt en marginellt signifikant korrelation. Önskvärt vore en större spridning för att testet ska kunna ge användbara resultat. I delen där vi prövade begåvning använde vi oss av korta test vilket gör att slumpen skulle kunna få en avgörande betydelse. Om detta mått på självinsikt är korrekt visar våra resultat att vår hypotes med en korrelation mellan självinsikt, attributioner och relationskvalitet måste förkastas.

Marginell signifikans fanns mellan total diskrepans och relationskvalitet för män. Self-efficacy diskrepansen visade sig stå för hela denna korrelation. Samma förklaring som ovan skulle kunna användas för att förklara bristen på korrelation på begåvningsmått och relationskvalité, dvs. den konkreta och upprepade feedbacken man får på sin begåvning ger en bra självinsikt på detta område. För self-efficacy kan man tänka sig att självinsikten är sämre eftersom feedbacken är mer abstrakt och svårare att jämföra med omvärlden. Korrelationen

mellan self-efficacy diskrepansen och relationskvalité pekade åt förväntat håll, dvs. ju högre positiva värden på diskrepansen (överskattning) desto sämre relationskvalité och vise versa. Det man måste ta hänsyn till i detta resultat vid analys är varför diskrepansen riktar sig som den gör. Om man skulle se partnern som ett korrekt objektivet mått skulle försökspersonen i fråga överskatta sig själv. I realitet är troligen partnern inte ett komplett objektivet mått utan mer eller mindre subjektivt. Vi är därför medvetna om att man även kan vända på resultatet, dvs. det kan vara partnern som underskattar försökspersonen istället för tvärtom. Att resultatet inte gav signifikans hos kvinnorna påverkar negativt våra möjligheter att generalisera resultaten och testets validitet.

Vi är medvetna om risken med att göra ett så stort antal korrelationsanalyser, slumpen att uppnå signifikans på någon av korrelationerna är betydande. Delvis stärks vår hypotes av vi även fann en korrelation mellan diskrepans i Self-efficacy och RAM-C hos män. För män har vi därmed en korrelation mellan Self-efficacy diskrepans (ett av våra mått på självinsikt) och både relationskvalité och det tidigare validerade attributionstestet.

Mätningen av självinsikt har varit den största svårigheten i utformningen av vår studie. Problemet ligger i hur pass generell självinsikten är, om de överhuvudtaget är relevant att mäta den utifrån andra områden än interpersonella. Vi utgick från att den var generell men våra resultat tyder snarare på att den är kontextuell. Detta ifrågasätter vårt sätt att genomföra mätningen av självinsikt på ett allmänt sätt. Att vi får ett resultat som eventuellt visar på att självinsikt är kontextuell motsäger den generella naturen hos Self-serving bias som nämnts i teoridelen.

Vi påstår i vår hypotes att självinsikt och attributionsmönster påverkar varandra och i sin tur påverkar relationskvaliteten. Vi använde sedan en korrelation mellan attributioner och relationskvalité till self-efficacy diskrepansen som vår definition på självinsikt. Detta blir en form av cirkelargumentation där vi bevisar vår hypotes genom att göra definition som passar vår hypotes. Innan begreppet självinsikt har en vedertagen definition i litteraturen anser vi att vår definition vara adekvat.

Framtida forskning

Vi har i denna artikel sökt samband mellan komponenter i fristående psykologiska områden. Tidigare forskning har utförligt studerat samband mellan t.ex. attributioner och relationskvalité. Vi vill koppla samman detta i ett större kulturellt och socialpsykologiskt

sammanhang. Även om vi i artikeln endast fann indicier för vår hypotes efterfrågar vi en mer omfattande psykologisk forskning där man kopplar ihop olika fristående teorier. Mycket av vår metodologiska svaghet låg hos avsaknaden i begreppsdefinition av självinsikt och mätinstrument för detta. Därför söker vi klargöring av begreppet för att möjliggöra vidare forskning och nå tydligare resultat. Svårigheten att testa detta begrepp bör inte vara ett hinder för ytterligare försök. Vi visade på relationskvalitetens subjektivitet genom att använda båda parternas poäng på relationstestet. Ett mer objektiva mått av relationskvalité efterfrågas därför. Vår hypotes talar för en global och kontextuell del i attributionsmönster. Vi baserar detta på valideringen av både ASQ och RAM. Att det finns en global del och en kontextuell del är därför mycket troligt men hur uppdelningen ser ut och hur de påverkar varandra krävs större klargöring och mer forskning i.

Referenser

- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does High self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles? *Psychological Science in the Public Interest*, 4, 1-44
- Bosscher, R. J., & Smit, J. H. (1998). Confirmatory factor analysis of the general self-efficacy scale. *Behavior Research and Therapy*, 36, 339-343
- Bradbury, T., & Fincham, F. (1990). Attributions in marriage: Review and critique *Psychological Bulletin*, 107, 3-33
- Bradbury, T., & Fincham, F. (1992). Attributions and behavior in marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 613-628
- Bradbury, T., & Fincham, F. (1993). Marital satisfaction, depression, and attributions: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 442-452
- Christensen, A., & Heavey, C. L. (1999). Interventions for couples. *Annual Review of Psychology*, 50, 165-190
- Cutrona, C. E., Russell, D., & Dallas, J. R. (1985). Cross-situational consistency in causal attributions: Does attributional style exist? *Journal of Personality and Social Psychology*, 47, 1043-1058.
- Divorceforum (2002). World divorce rates. Hämtad 3/1 2006 från <http://www.divorcereform.org/gul.html>
- Festinger, L. (1954) "A theory of social comparison processes" *Human Relations*, 7, 117-140
- Fincham, F., Gordon, H., & Gano-Phillips, S. (2000). The longitudinal association between attributions and marital satisfaction: Direction of effects and role of efficacy expectations. *Journal of Family Psychology*, 14, 267-285
- Fincham, F., Baucom, D., & Beach, S., (1987). Attribution process in distressed and nondistressed couples: 4. Self-partner attribution differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5, 739-748
- Fincham, F. D. & Bradbury, T. N. (1992). Assessing Attributions in Marriage: The Relationship Attribution measure. *Journal of Personality and social Psychology*, 62, 457-468.
- Gilber, D. T. & Malone, P. S. (1995). The Correspondence Bias. *Psychological Bulletin*, 117, 21-38.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons, Inc. ix, 326 pp.

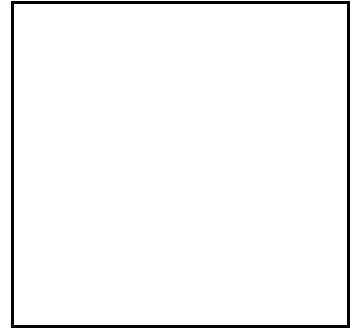
- Heine, S. J., Lehman, D. R., Markus, H.R., & Kitayama, S. (1999). Is there a universal need for positive self-regard? *Psychological Review*, 106, 766-794
- Heine, S. J. (2005). Where Is the Evidence for Pancultural Self-Enhancement? A Reply to Sedikides, Gaertner, and Toguchi (2003). *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 531-538
- Hilton, D. J. (1990). Conversational Processes and Causal Explanation. *Psychological Bulletin*, 107, 65-81
- Hogg, M. A., & Vaughan G. M. (2005). *Social Psychology*. United Kingdom: Pearson Education Limited
- Kashima, Y., & Triandis, H. C. (1986). The self-serving bias in attributions as a coping strategy: A cross-cultural study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 17, 83-97
- Kendrik, D., T., (2005). *Social psychology: unraveling the mystery*. United Kingdom: Pearson Education
- Manusov, V. (Ed.) & Harvey, J. H. (ED) (2001) *Attribution, communication behavior, and close relationships*. New York, NY, US: Cambridge university press, xxi, 383 pp
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253
- Matsumoto, D., & Juang, L (2004). *Culture and psychology*. Belmont, USA: Wadsworth, Thomson Learning inc.
- Miller, C.T. (1984). Self schemas, gender and social comparison: a clarification of the related attributes hypothesis. *Journal of personality and social psychology*, 46, 1222-1229
- Miller, D.T., & Porter, C. A.(1983). Self-blame in victims of violence. *Journal of Social Issues*, 39, 139-152.
- Miller, J. G. (1984). Culture and the development of everyday social explanation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 961-978
- Nam, S. H. (1995). Cultural Influences on Attributions: a Comparison of Korean and American Managers. *Pacific Region Forum presented on March 23 2-3:30 p.m.*
- Ng, D., McClure, J., Walkey, F., & Hunt, M. (1995) New Zealand and Singaporean attributions and achievement perceptions. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 26, 276-297

- Peterson, C., & Seligman, M. E. (1984). Causal explanations as a risk factor for depression: Theory and evidence. *Psychological Review*, *91*, 347-374
- Scherer, K. R. (1978). Personality interference from voice quality: The loud voice of extroversion. *European Journal of Social Psychology*, *8*, 467-488
- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercadante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs B., & Rogers, R. W. (2003). General Self-Efficacy - Sherer (GSESH). Hämtad 24/11 2005 från http://chipts.ucla.edu/assessment/Assessment_Instruments/Assessment_files_new/assess_gsesesh.htm
- Scholz, U., Gutiérrez-Doña, B., Sud, S., & Schwarzer, R. (2002). Is perceived self-efficacy a universal construct? Psychometric findings from 25 countries. *European Journal of Psychological Assessment*, *18*, 242-251
- Sedikides, C., Gaertner, L., & Toguchi, Y. (2003). Pancultural Self-enhancement. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*, 60-79
- Sedikides, C., Gaertner, L., & Vevea, J. L. (2005). Pancultural Self-enhancement Reloaded: A Meta-Analytic Reply to Heine (2005). *Journal of Personality and Social Psychology*, *89*, 539-551
- Spanier, G., (1976) Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage & the Family*, *38*, 15-28
- Steele, C. M. (1988). The psychology of self-affirmation: sustaining the integrity of the self. In *Advances in experimental social psychology*, *21*, Berkowitz, L. (Ed.), New York: Academic press
- Sternberg, R. J., (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, *93*, 119-135
- Tashiro, T., & Frazier, P. (2003). "I'll never be in a relationship like that again": Personal growth following romantic relationship breakups. *Personal Relationships*, *10*, 113-128.
- Taylor, D. M. & Brown, R. J. (1979). Towards a more social social psychology. *British journal of social and clinical psychology*, *18*, 173-180
- Taylor, S. E., & Brown, D. B. (1988). Illusion and Well-Being: A Social psychological Perspective on Mental Health. *Psychological Bulletin*, *103*, 193-210
- Townsend, J. M., & Levy, G. D., (1990). Effects of potential partner's costume and physical attractiveness on sexuality and partner selection: Sex differences in reposted preferences of university students" *Journal of psychology*, *124*, 371-389

Weiner, B. (1985). An Attributional Theory of Achievement Motivation and Emotion. *Psychological Review*, 92, 548-573

Zeifman, D., Hasan, C., (1997). Attachment: the pair in pair-bonds. In *Evolutionary social psychology*. J. A. Simpson & D. T. Kendrik (Eds.). Manwah, NJ: LEA.

Hej!

Och tack för att du vill vara med i vår undersökning om relationer. De följande sidorna innehåller ett antal olika självrapporteringsfrågor och test. Det är av stor vikt att du läser och svarar på frågorna i den ordningen de står. Testet genomförs individuellt och det är absolut inte tillåtet att diskutera frågorna eller svaren med ens partner innan man har återlämnat testet till oss. Vänligen tänk noggrant igenom ditt svar på varje fråga för det bör ändå bara ta ca 30 min att svara på hela enkäten. Efter att du har svarat på alla frågorna och lämnat in enkäten kommer ni att få en kortare genomgång om tankarna bakom vårt försök. Kom ihåg att testet är helt anonymt. Tack igen för att ni ville vara med och svara gärna på frågorna med bläckpenna.

Först lite inledande frågor av huvudsakligen demografiks karaktär.

Ålder_____ Kön_____ Sysselsättning_____

Antal års utbildning_____

Hur länge har nuvarande relation pågått _____ Är ni samboende_____ (kortare avbrott behöver du inte ta hänsyn till)_____

Antal tidigare relationer _____ Antal tidigare relationer längre än 6 månader_____

Love Linder kandidatstuderande
Martin Nedergaard-Hansen kandidatstuderande
Marie Bergström handledare

De flesta personer har olika typer av meningsskiljaktigheter i deras förhållanden. Var vänlig fyll i den ungefärliga omfattningen av överenskommelse eller meningsskiljaktighet på punkterna i följande lista. Försök att vara så objektiv som möjligt.

	Alltid överens	Nästan alltid överens	Emellanåt oense	Ofta oense	Nästan alltid oense	Alltid oense
1. Ekonomiska frågor	_____	_____	_____	_____	_____	_____
2. Fritidssysslor	_____	_____	_____	_____	_____	_____
3. Religiösa frågor	_____	_____	_____	_____	_____	_____
4. Uppvisande av ömhet/kärlek	_____	_____	_____	_____	_____	_____
5. Varandras vänner	_____	_____	_____	_____	_____	_____
6. Sexuella angelägenheter	_____	_____	_____	_____	_____	_____
7. Konventionell kontra kontroversiell (korrekt eller passande typer av beteenden)	_____	_____	_____	_____	_____	_____
8. Livsfilosofi	_____	_____	_____	_____	_____	_____
9. Hur ni behandlar egna och varandras föräldrar	_____	_____	_____	_____	_____	_____
10. Mål och allmänt viktiga frågor och aspekter	_____	_____	_____	_____	_____	_____
11. Tid spenderad tillsammans	_____	_____	_____	_____	_____	_____
12. Stora gemensamma beslut	_____	_____	_____	_____	_____	_____
13. Hushållsuppgifter (t.ex. diska, städa)	_____	_____	_____	_____	_____	_____
14. Fritidsintressen och aktiviteter	_____	_____	_____	_____	_____	_____
15. Karriärsbeslut	_____	_____	_____	_____	_____	_____
	Alltid	Väldigt ofta	Mer än då och då	då och då	Sällan	Aldrig
16. Hur ofta diskuterar du att avsluta, eller har övervägt att avsluta relationen?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
17. Hur ofta skiljs ni åt osams efter ett bråk?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
18. Generellt sett, hur ofta tycker du att ert förhållande går bra?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
19. Anförtror du dig till din partner?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
20. Ångrar du någonsin att ni blev tillsammans?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
21. Hur ofta bråkar du och din partner?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
22. Hur ofta går ni på varandras nerver?	_____	_____	_____	_____	_____	_____

	Varje dag	Nästan Varje dag	Då och då	Sällan	Aldrig
23. Pussar/kysser du din partner?	_____	_____	_____	_____	_____
	Alla	De flesta	Några	Väldigt få	Inga
24. Har du och din partner gemensamma intressen/hobbys "utanför" relationen?	_____	_____	_____	_____	_____

Hur ofta skulle du säga att följande situationer uppstår mellan sig och din partner?

	Aldrig	mindre än en gång i månaden	en eller två ggr i månaden	en eller två ggr i veckan	en gång om dagen	mer än en gång om dagen
25. Har stimulerande utbyten av idéer och tankar?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
26. Skrattar tillsammans?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
27. Lugnt och sansat diskuterar någonting?	_____	_____	_____	_____	_____	_____
28. Samarbetar/arbetar tillsammans på något projekt (ev. gemensamt)	_____	_____	_____	_____	_____	_____

Det är vissa delar i ett förhållande som man ibland är överens om och ibland inte. Tänk efter om de två punkterna nedan är något ni har haft olika åsikter om eller varit ett problem de senaste veckorna (ja eller nej).

	Ja	Nej
Vara för trött för sex	_____	_____
Inte visa ömhet/kärlek	_____	_____

Prickarna nedan representerar grader av lycka i ett förhållande. Den mittersta prickken "lycklig" representerar graden av lycka generellt i de flesta förhållanden. Var vänlig kryssa för prickken som bäst representerar graden av lycka i ert förhållande.

Väldigt olycklig	Ganska olycklig	Lite olycklig	Lycklig	Väldigt lycklig	Otroligt lycklig	Perfekt
*	*	*	*	*	*	*
-

32. Vilket av följande påstående beskriver bäst hur du ser på, och känner för framtiden i din relation?

- _____ Jag vill extremt gärna att mitt förhållande ska lyckas, och kommer att göra nästan vad som helst för att uppnå detta.
- _____ Jag vill väldigt mycket att mitt förhållande ska lyckas, och jag kommer att göra vad jag kan för att uppnå detta.
- _____ Jag vill väldigt mycket att mitt förhållande ska lyckas, och jag kommer att göra min del för att uppnå detta.
- _____ Det skulle vara skönt om det lyckades, men jag vägrar att göra något mer än jag gör nu för att förhållandet ska fortsätta
- _____ Mitt förhållande kan aldrig lyckas, och det är inget mer jag kan göra för att det ska fortsätta.

På följande områden hur väl anser du dig stå i förhållande till medelsvensken i din åldersgrupp. Vänligen cirkla in den grupp du anser dig tillhöra. 1 motsvarar nedre 10 %, 2 nedre 20 % osv till 10 som motsvarar topp 10 %.

Intelligens kvot	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ordförståelse	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Fysisk styrka och fysisk uthållighet	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

På följande områden hur väl anser du att din partner är i förhållande till medelsve nsknen i din åldersgrupp. Vänligen cirkla in den grupp du anser din partner tillhör. 1 motsvarar nedre 10 %, 2 nedre 20 % osv till 10 som motsvarar topp 10 %.

Intelligens kvot	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ordförståelse	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Fysisk styrka och fysisk uthållighet	Undre 10 %					Medel				Övre 10 %	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Det här frågeformuläret beskriver fyra olika beteenden som din partner kan göra. Föreställ dig att din partner utför dessa beteenden och läs sedan påståendena som följer respektive beteende. Vänligen cirkla det nummer som indikerar hur mycket du instämmer eller inte instämmer i varje påstående. Använd skalan nedan:

1	2	3	4	5	6
Instämmer inte alls	Instämmer inte	Instämmer delvis inte	Instämmer delvis	Instämmer	Instämmer helt

1. Din partner kritiserar nått som du säger

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende hade med henne att göra (tex den personligheten hon har eller det humöret hon är på).

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner kritiserar mig kommer förmodligen inte att förändras.

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner kritiserar mig påverkar också andra delar av vårt förhållande.

1 2 3 4 5 6 Min partner kritiserar mig avsiktligt snarare än oavsiktligt.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende motiveras av själviska beteenden snarare än osjälviska.

1 2 3 4 5 6 Min partner bör anklagas för att hon/han kritiserar mig.

2. Din partner börjar spendera mindre tid tillsammans med dig

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner spenderar mindre tid med mig kommer förmodligen inte att förändras.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende hade med henne att göra (tex den personligheten hon har eller det humöret hon är på).

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende motiveras av själviska beteenden snarare än osjälviska.

1 2 3 4 5 6 Min partner bör anklagas för det hon/han gjorde.

1 2 3 4 5 6 Min partner spenderar avsiktligt mindre tid med mig snarare än oavsiktligt.

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner spenderar mindre tid med mig påverkar också andra delar av vårt förhållande.

3. Din partner är inte uppmärksam på vad du säger

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner inte är uppmärksam påverkar också andra delar av vårt förhållande.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende motiveras av själviska beteenden snarare än osjälviska.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende hade med henne att göra (tex den personligheten hon har eller det humöret hon är på).

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner inte är uppmärksam kommer förmodligen inte att förändras.

1 2 3 4 5 6 Min partner är inte uppmärksam på mig avsiktligt snarare än oavsiktligt.

1 2 3 4 5 6 Min partner bör anklagas för det hon/han gjorde.

4. Din partner är kylig och avståndstagande

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner är avståndstagande kommer förmodligen inte att förändras.

1 2 3 4 5 6 Orsaken till att min partner är avståndstagande påverkar också andra delar av vårt förhållande.

1 2 3 4 5 6 Min partner är avsiktligt avståndstagande snarare än oavsiktligt.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende hade med henne att göra (tex den personligheten hon har eller det humöret hon är på).

1 2 3 4 5 6 Min partner bör anklagas för det hon/han gjorde.

1 2 3 4 5 6 Min partners beteende motiveras av själviska beteenden snarare än osjälviska.

Alla förhållanden har sina positiva och sina negativa sidor. Vänligen nämn mycket kortfattat två positiva och två negativa sidor i ditt förhållande i de tomma fälten, fyll sedan i följdfrågorna.

Positiv _____

	Helt	mycket mer än min partner	mer än min partner	lika mkt som min partner (alt. ingen betydelse)	mindre än min partner	mycket mindre än min partner	inte alls
Hur mycket bidrar du själv till denna sida?	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Hur mycket bidrar er relationsmässiga interaktion till denna positiva sida?		Inget	Lite	Delvis	mycket	Helt	
Hur mycket bidrar miljömässiga faktorer (jobb, vänner, familj, omgivning osv.) till denna positiva sida?		_____	_____	_____	_____	_____	

Positiv _____

	Helt	mycket mer än min partner	mer än min partner	lika mkt som min partner (alt. ingen betydelse)	mindre än min partner	mycket mindre än min partner	inte alls
Hur mycket bidrar du själv till denna sida?	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Hur mycket bidrar er relationsmässiga interaktion till denna positiva sida?		Inget	Lite	Delvis	mycket	Helt	
Hur mycket bidrar miljömässiga faktorer (jobb, vänner, familj, omgivning osv.) till denna positiva sida?		_____	_____	_____	_____	_____	

Negativ _____

	Helt	mycket mer än min partner	mer än min partner	lika mkt som min partner (alt. ingen betydelse)	mindre än min partner	mycket mindre än min partner	inte alls
Hur mycket bidrar du själv till denna sida?	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Hur mycket bidrar er relationsmässiga interaktion till denna negativa sida?		Inget	Lite	Delvis	mycket	Helt	
Hur mycket bidrar miljömässiga faktorer (jobb, vänner, familj, omgivning osv.) till denna negativa sida?		_____	_____	_____	_____	_____	

Negativ _____

	Helt	mycket mer än min partner	mer än min partner	lika mkt som min partner (alt. ingen betydelse)	mindre än min partner	mycket mindre än min partner	inte alls
Hur mycket bidrar du själv till denna sida?	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Hur mycket bidrar er relationsmässiga interaktion till denna negativa sida?		Inget	Lite	Delvis	mycket	Helt	
Hur mycket bidrar miljömässiga faktorer (jobb, vänner, familj, omgivning osv.) till denna negativa sida?		_____	_____	_____	_____	_____	

Detta test har att göra med hur man ser på sig själv och omvärlden. Var vänlig svara på frågorna enligt skalan nedtill.

	Inte alls sant	nästan inte sant	ganska sant	precis sant
1. Om något ser komplicerat ut, så bryr jag mig inte ens om att prova det	_____	_____	_____	_____
2. Jag undviker att lära mig nya saker när de ser svåra ut	_____	_____	_____	_____
3. När jag provar någonting nytt, ger jag upp snabbt om det inte går bra i början	_____	_____	_____	_____
4. När jag planerar saker är jag säker på att jag kan genomföra dem	_____	_____	_____	_____
5. Om jag inte klarar av att utföra en uppgift den första gången, fortsätter jag tills det går	_____	_____	_____	_____
6. När jag har någonting otrevligt som jag måste göra, fortsätter jag tills jag är klar	_____	_____	_____	_____
7. När jag bestämmer mig för att göra någonting börjar jag med det direkt	_____	_____	_____	_____
8. Misslyckanden får mig bara att försöka mer	_____	_____	_____	_____
9. När jag sätter upp viktiga mål för mig själv uppnår jag dem sällan	_____	_____	_____	_____
10. Jag verkar inte vara kapabel att behandla de flesta problem som uppstår i mitt liv	_____	_____	_____	_____
11. När oväntade problem uppstår, behandlar jag dem inte så väl	_____	_____	_____	_____
12. Jag känner mig osäker på mina förmågor att göra saker	_____	_____	_____	_____

Detta test är samma som det ovanstående men har att göra med hur din partner ser på sig själv och omvärlden. Svara på frågorna enligt skalan nedtill.

	Inte alls sant	nästan inte sant	ganska sant	precis sant
1. Om något ser komplicerat ut, så bryr sig din partner inte ens om att prova det	_____	_____	_____	_____
2. Din partner undviker att lära sig nya saker när de ser svåra ut	_____	_____	_____	_____
3. När din partner provar någonting nytt, ger han/hon snabbt upp om det inte går bra i början	_____	_____	_____	_____
4. När din partner planerar saker är han/hon säker på att hon/han kan genomföra dem	_____	_____	_____	_____
5. Om din partner inte klarar av att utföra en uppgift den första gången, fortsätter han/hon tills det går	_____	_____	_____	_____
6. När din partner har någonting otrevligt som han/hon måste göra, fortsätter han/hon tills han/hon är klar	_____	_____	_____	_____
7. När din partner bestämmer sig för att göra någonting börjar han/hon med det direkt	_____	_____	_____	_____
8. Misslyckanden får din partner bara att försöka mer	_____	_____	_____	_____
9. När din partner sätter upp viktiga mål för sig själv uppnår han/hon dem sällan	_____	_____	_____	_____
10. Din partner verkar inte vara kapabel att behandla de flesta problem som uppstår i sitt liv	_____	_____	_____	_____
11. När oväntade problem uppstår, behandlar din partner dem inte så väl	_____	_____	_____	_____
12. Din partner känner sig osäker på sina förmågor att göra saker	_____	_____	_____	_____

Nedan följer ett mycket kort ordförståelse test och sedan ett kort iq-test. Ordförståelse testet består av 15 frågor och iq-testet av 9 frågor. Totalt har du 10 min på dig att svara på frågorna. Vänligen ta tid på dig själv så du inte går över tiden. Gör en cirkel runt det du anser är rätt svar.

1. **symbios**

- A livskraft
- B samlevnad
- C förruttelse
- D förvandling
- E överlevnad

6. **passera**

- A blanda försiktigt
- B pressa genom sil
- C hålla av vätska
- D långsamt koka upp
- E tillsätta droppvis

11. **agat**

- A prydnadssten
- B mineralsalt
- C kalksten
- D sötvattenspärla
- E korall

2. **gemytlig**

- A kärleksfull
- B uppsluppen
- C småtrevligt
- D förtroligt
- E stillsam

7. **sävtlig**

- A snäll
- B töntig
- C orolig
- D långsam
- E måttlig

12. **efterräkningar**

- A oväntat slut
- B obehaglig följd
- C genomtänkt beslut
- D kvardröjande bitterhet
- E tillrättalagd minnesbild

3. **nyansera**

- A välja mellan likartade alternativ
- B skapa handlingsutrymme
- C kritisera milt
- D åstadkomma finare skiftningar
- E överbygga åsiktsskillnade

8. **mäkta med**

- A våga
- B godta
- C orka
- D kräva
- E hinna

13. **obönhörligen**

- A definitivt
- B alltid
- C oändligt
- D förmodligen
- E ständigt

4. **minnesbeta**

- A överraskande upptäckt
- B skildring ur det förflutna
- C läxa för framtiden
- D plötslig insikt
- E oförglömligt möte

9. **profylax**

- A förebyggande åtgärd
- B motsatt effekt
- C världslig fråga
- D vetenskapligt bevis
- E tillfällig lösning

14. **novellist**

- A nybörjare
- B litteraturkännare
- C bokslukare
- D nyskapare
- E författare

5. **hugga i sten**

- A envisas
- B avreagera sig
- C anstränga sig
- D missta sig
- E fömeka

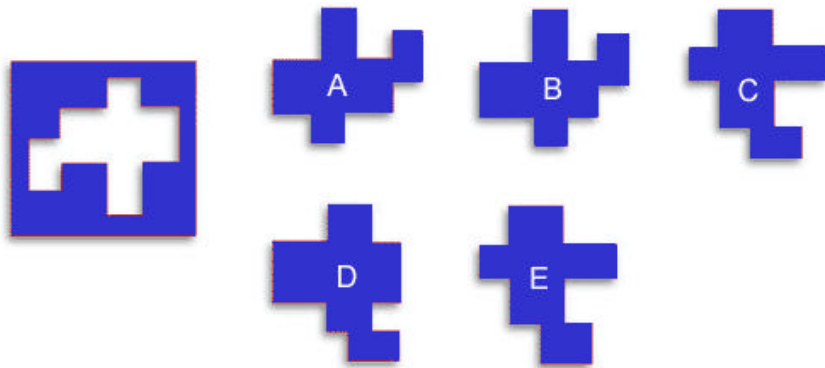
10. **projicera**

- A förarga
- B anpassa
- C inskränka
- D betona
- E överföra

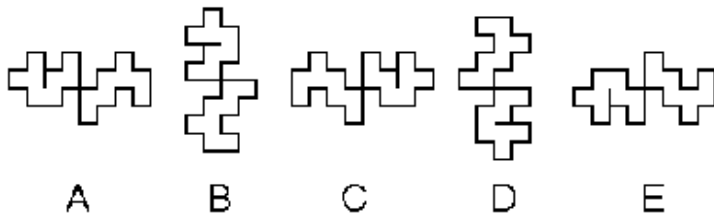
15. **navelskådning**

- A spådomskonst
- B noggrann undersökning
- C avog inställning
- D inåtvänd tankeverksamhet
- E kroppsuppfattning

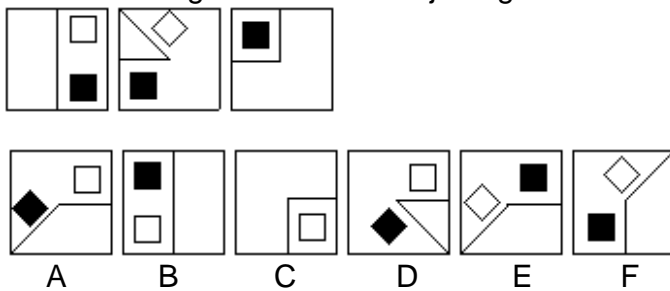
1. Välj vilken bit som saknas ur figuren till vänster.

2. Vilken figur skiljer sig från de andra?

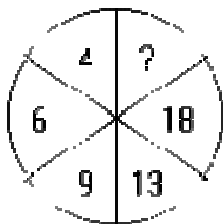
3. Vilken av figurerna nedan följer logiskt de tre första?

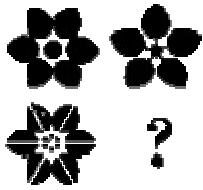
4. Vilket nummer kommer sen?

3,5,8,13,21,

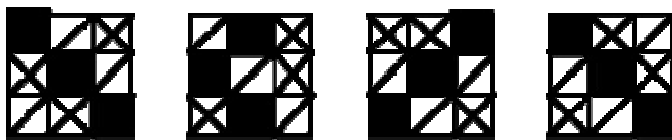
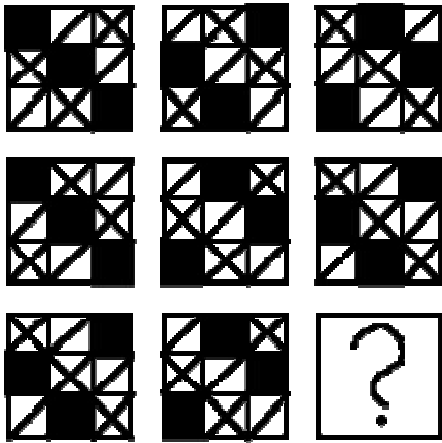
5. Hitta det saknade talet!

6. Vilken figur passar bäst in i serien?

7. Vilken figur ska ersätta frågetecknet?

a.

b.

c.

d.

8. Gör denna serie fullkomlig!

9. Markera vilken figur som följer logiskt de första 5.

